

Naredbu o hitnim fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja, širenja i iskorjenjivanje fitoplazme Grapevine flavescence dorée*

Naredba je objavljena u "Službenom listu CG", br. 26/2025 od 17.3.2025. godine, a stupila je na snagu 18.3.2025.

*Sinonim za fitoplazmu Grapevine flavescence dorée je Candidatus Phytoplasma vitis (EPPO: Preferred name: Grapevine flavescence dorée).

1. Radi sprečavanja unošenja, širenja i iskorjenjivanje fitoplazme Grapevine flavescence dorée (u daljem tekstu: štetni organizam) koja prouzrokuje zlatnu žuticu vinove loze, a koju prenosi vektor cikada *Scaphoideus titanus* naređuje se držaocima bilja sprovođenje fitosanitarnih mjera na vinovoj lozi (*Vitis vinifera*) i ostalim vrstama iz roda *Vitis* uključujući kalemove.

2. Prirodni rezervoari štetnog organizma su obična pavitina (*Clematis vitalba*), *Ailanthus altissima*, *Alnus* spp. i samonikla/divlja loza kao sporedne biljke domaćini štetnog organizma, pa se preporučuje držaocima bilja iz tačke 1 ove naredbe, za koje nije utvrđeno da je zaraženo fitoplazmom Grapevine flavescence dorée, uklanjanje sporednih biljaka domaćina radi sprečavanja eventualnog širenja štetnog organizma.

3. Držaoci bilja, dužni su da sprovode sljedeće fitosanitarne mjere:

a) vrše vizuelne preglede bilja iz tačke 1 ove naredbe radi:

- utvrđivanja simptoma infekcije na lišću koje se savija naniže i mijenja boju - kod bijelih sorti u žutu, a kod crnih sorti u crvenu od polovine jula;

- utvrđivanja prisustva larvi i egzuvijskog vektora *Scaphoideus titanus* koje su sitne (manje od 5 mm) u početku bjeličaste, a kasnije žućkaste boje sa dvije crne pjege na posljednjem trbušnom segmentu i nalaze se na naličju listova i mogu da skaču, u periodu od polovine maja do kraja juna.

b) postave žute ljepljive ploče radi utvrđivanja prisustva i aktivnosti imaga vektora, dijagonalno u vinogradu i da prate brojnost imaga vršeći preglede u intervalima od 14 dana od početka jula do polovine septembra odnosno kečeraњem odnosno istovremenim udarcima kečerom po listovima čokota sa obje strane reda vinograda;

c) izvrše hemijska tretiranja (odobrenim sredstvima za zaštitu bilja) vektora u vinogradima i rasadnicima vinove loze, radi suzbijanja larvi vektora i to:

- prvo tretiranje do polovine juna;

- drugo tretiranje do kraja juna (dvije nedjelje nakon prvog tretiranja);

- ako se u julu na žutim ljepljivim pločama ili kečeraњem utvrdi prisustvo imaga vektora, vrši se dodatno tretiranje, u zavisnosti od rokova berbe vodeći računa o karenci odnosno periodu koji treba da prođe od posljednjeg tretiranja do berbe.

4. Ako se pregledima iz tačke 3 podtačka a ove naredbe posumnja na prisustvo štetnog organizma, držaoci bilja dužni su da odmah obavijeste nadležnog fitosanitarnog inspektora odnosno organ uprave nadležan za poslove zdravstvene zaštite bilja (u daljem tekstu: Uprava).

5. U slučaju sumnje iz tačke 4 ove naredbe, fitosanitarni inspektor:

a) utvrđuje broj sumnjivih biljaka na prisustvo štetnog organizma;

b) vrši uzorkovanje radi laboratorijskog ispitivanja i označava uzorkovano bilje;

c) zabranjuje premještanje bilja iz rasadnika ili matičnog zasada do dobijanja rezultata laboratorijskog ispitivanja;

d) zabranjuje premještanje reznica, rezidbu i druga postupanja sa biljkama domaćinima u vinogradima do dobijanja rezultata laboratorijskog ispitivanja.

6. Uzorkovanje iz tačke 5 podtačka b ove naredbe vrši se uzimanjem pet do deset cijelih listova sa peteljkom sa jednog čokota sa simptomima, a uzeti uzorci se pakuju u odgovarajuću ambalažu (čuvaju se u frižideru najduže dva dana) i označavaju se podacima: datum uzorkovanja, ime i prezime fitosanitarnog inspektora, lokalitet, GPS koordinate, naziv sorte vinove loze, naziv i sjedište/ime i prezime i adresu držaoca bilja sa katastarskom parcelom.

7. Ako se laboratorijskim ispitivanjem iz tačke 5 podtačka b ove naredbe utvrdi prisustvo štetnog organizma, Uprava donosi rješenje kojim se uspostavlja obilježavanje područje i naređuje sprovođenje fitosanitarnih mjera iz tač. 12 i 13 ove naredbe.

8. Obilježeno područje iz tačke 7 ove naredbe uključuje jedno ili više zaraženih područja i sigurnosno područje koje ih okružuje.

9. Zaraženo područje iz tačke 8 ove naredbe je područje poluprečnika 300 m koje okružuje biljku u kojoj je laboratorijskom analizom potvrđeno prisustvo štetnog organizma.

10. Sigurnosno područje iz tačke 8 ove naredbe je područje koje okružuje jedno ili više zaraženih područja i u kojem nije potvrđeno prisustvo štetnog organizma, a u kojem se sprovode mjere sprečavanja širenja štetnog organizma i

obuhvata područje širine najmanje 2,5 km od granice zaraženog područja.

11. Ako se tokom dvije godine nakon posljednjeg nalaza štetnog organizma u vinovoj lozi ne utvrdi ponovo njegovo prisustvo u obilježеноm području iz tačke 8 ove naredbe, stavlja se van snage rješenje kojim se uspostavlja obilježeno područje i prestaje sprovođenje mjera propisanih ovom naredbom.

12. U zaraženom području iz tačke 9 ove naredbe, radi iskorjenjivanja i sprečavanja širenja štetnog organizma, nadležni fitosanitarni inspektor držaocu bilja osim mjera iz tačke 3 ove naredbe, naređuje:

a) uklanjanje i uništavanje pojedinačnih zaraženih čokota vinove loze zajedno sa korijenom za koje je laboratorijskom analizom potvrđeno da su zaraženi štetnim organizmom;

b) uklanjanje i uništavanje pojedinačnih čokota vinove loze zajedno sa korijenom ako pokazuju simptome koji upućuju na zarazu štetnim organizmom i to kod svih držaoca bilja bez izvršenih laboratorijskih analiza, pod uslovom da je u vinogradu i njegovoj neposrednoj blizini, u skladu sa procjenom rizika na terenu, već potvrđeno prisustvo štetnog organizma laboratorijskom analizom;

c) zabranu premještanja van zaraženog područja sadnog materijala i reproduccionog sadnog materijala glavnih biljaka domaćina;

d) krčenje zapuštenih vinograda i uništavanje sporednih biljaka domaćina bez potvrđivanja zaraze laboratorijskom analizom.

13. U sigurnosnom području iz tačke 10 ove naredbe, držaoci bilja sprovode fitosanitarne mjere iz tačke 3 ove naredbe, a u slučaju sumnje postupa se u skladu sa tačkom 4 ove naredbe.

14. Bilje za sadnju roda *Vitis* L., osim sjemena, koje se unosi na teritoriju Crne Gore mora da prati fitoserifikat u kojem u rubrici „Dopunska izjava“ mora da bude upisana jedna od sljedećih službenih izjava da je bilje za sadnju:

a) porijeklom iz područja za koje je poznato da je slobodno od fitoplazme *Grapevine flavescence dorée*, ili

b) porijeklom iz proizvodne jedinice u kojoj:

- nijesu uočeni simptomi zaraze fitoplazmom *Grapevine flavescence dorée* na rodu *Vitis* L. u proizvodnoj jedinici i u okolnoj zoni od 20 m, od početka posljednjeg cijelog vegetacionog ciklusa. U slučaju bilja koje se upotrebljava za razmnožavanje roda *Vitis* L., nisu uočeni simptomi zaraze fitoplazmom *Grapevine flavescence dorée* na rodu *Vitis* spp. u proizvodnoj jedinici i u okolnoj zoni od 20 m od proizvodne jedinice plemki ili 40 m od proizvodne jedinice podloga, od početka posljednja dva cijela vegetacijska ciklusa, i

- vrši se praćenje (monitoring) vektora, a na područjima na kojima su vektori prisutni, vrše se odgovarajuća tretiranja radi kontrole vektora *Grapevine flavescence dorée*, i

- uklonjene su divlje biljke roda *Vitis* L. u okolnoj zoni od 20 m od proizvodne jedinice, ili c) podvrgnuto je postupku tretiranja vrućom vodom u skladu sa međunarodnim standardima.

15. Uvoznik je dužan da uz prijavu pošiljke bilja iz tačke 14 ove naredbe, ako vrši uvoz za unaprijed poznatog krajnjeg korisnika, nadležnom fitosanitarnom inspektoru dostavi kontakt podatke o krajnjem korisniku i broju biljaka, radi praćenje zdravstvenog stanja bilja na prisustvo fitoplazme *Grapevine flavescence dorée* od strane fitosanitarnih inspektora kroz Program fitosanitarnih mjera koji donosi Uprava.

16. Danom stupanja na snagu ove naredbe prestaje da važi Naredba o hitnim fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja, širenja i iskorjenjivanje zlatne žutice vinove loze („Službeni list CG”, broj 130/24).

17. Ova naredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-313/25-1169/3

Podgorica, 14. marta 2025. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.